

DIGI Korczak Bulletin jrg. 11 nr. 3, juli 2024

Zo'n onvoldoende op maandag lijkt op een grote lastige vlieg of een inktvlek op een vloeiblad. Als een vlieg zoemt die onvoldoende voortdurend rond, dringt zichzelf bij iedere gedachte, bij iedere gelegenheid op, of als een inktvlek op het vloeiblad, vervliegt die onvoldoende, wordt groter en groeit de hele week verder. (Janusz Korczak)

Dit Korczak Bulletin is ook te vinden op onze website: <http://korczak.nl/stichting/>

Korczakdag: 9 november 2024 in Onderwijsmuseum Dordrecht

Op zaterdag 9 november wordt in het Onderwijsmuseum te Dordrecht de jaarlijkse Korczakdag gehouden. Op deze dag zal "De poppenspeler van Warschau" worden opgevoerd door theatertrio De Wilde Eend, een bijzonder muziektheaterstuk waarin de geschiedenis van Korczak een grote rol speelt.

Verder wordt het Jaarboek 2024 gepresenteerd en er zal bekend gemaakt worden welke organisatie dit jaar de Korczak Oorkonde ontvangt. Voor het eerst reiken we dit jaar een Korczakspeld uit aan iemand die voor de verspreiding van het gedachtegoed van Korczak veel betekend heeft in Nederland.

U kunt zich nu alvast opgeven voor deze Korczakdag, zodat u verzekerd bent van een plaats: mail info@korczak.nl met vermelding: deelname Korczakdag Dordrecht.

Het programma start om 13.30 uur, maar men kan vanaf 10.00 uur het museum bezoeken en lunchen in het museumcafé.

Een bezoek aan de collectie en de speciale tentoonstelling van het onderwijsmuseum zijn bij de prijs inbegrepen.

Korczak Studiereis in het najaar

Van 24 t/m 28 oktober a.s. zullen we met een groep van 17 deelnemers een studiereis maken naar Warschau, waarbij we o.a. een bezoek brengen aan het Korczakianum (in het voormalige weeshuis) en diverse plaatsen die in het leven en werk van Korczak een grote rol hebben gespeeld. Ook brengen we een bezoek aan Treblinka, het voormalige vernietigingskamp waar Korczak en de kinderen zijn vermoord. We hopen daar een boom te planten in het Korczakbos.

Verder verdiepen we ons in de achtergronden van de pedagogiek van Korczak.

De reis is volgeboekt en de aanmelding inmiddels gesloten.

Korczak Oorkonde 2024

Wij hebben na onze oproep veel aanmeldingen ontvangen met namen van organisaties die mogelijk in aanmerking komen voor de Korczak Oorkonde.

De jury heeft inmiddels een selectie gemaakt en zal in de komende periode enkele organisaties bezoeken om een definitieve keuze te maken.

Tijdens de Korczakdag op 9 november zal bekend worden gemaakt wie dit jaar de Korczak Oorkonde ontvangt.

Korczakspeld

Het bestuur van de Janusz Korczak Stichting heeft besloten jaarlijks tijdens onze Korczak-conferentie een Korczakspeld uit te reiken aan iemand die van grote betekenis is (geweest) voor de verspreiding van het gedachtegoed van Janusz Korczak in Nederland. De eerste uitreiking zal plaatsvinden tijdens onze Korczakdag op 9 november.

Nash Dom 2024

Van 3 t/m 9 augustus zal wederom een Nash Dom kamp voor kinderen worden gehouden in de Roerdomp in Middelbeers (NB). Het Nash Dom kamp is een plek waar kinderen van 6 t/m 17 jaar welkom zijn, ongeacht beperkingen, cultuur of nationaliteit. Het kamp zit inmiddels vol. De werkgroep onder leiding van Alina, Maria en Carlo is druk bezig met alle voorbereidingen voor weer een fantastisch kamp van te maken voor ruim vijftig kinderen.

Nagedachtenis van Theo Cappon

Vijf juli was de verjaardag van Theo Cappon, die zoveel betekend heeft voor de Korczakbeweging, niet alleen in Nederland maar ook in diverse andere landen. Hij overleed in november 2023. Ter nagedachtenis heeft een groep vrienden van Theo het initiatief genomen op zijn verjaardag met vele Korczakianen samen te komen en een mooi feest te vieren, in de geest van Theo. Er waren mooie toespraken en tenslotte werd nog actie gevoerd voor de opvang van kinderen in Kiev, een initiatief dat Theo twee jaar geleden startte.

Wij danken de organisatoren voor dit mooie initiatief.

International Korczak Association

Op 20 september zal de eerstvolgende vergadering van de IKA gehouden worden in Warschau. Daar wordt van 17 tot 22 september 2024 de 17e UNESCO Chair International Summer School gehouden, mede georganiseerd door de Poolse Janusz Korczak Association en IKA International Korczak Association. Het thema van de zomerschool is: *Education for Peace for Children and Youth. Legacy of Janusz Korczak/Henryk Goldszmit as a Challenge for Our Future*. Op 19 en 20 september wordt in de Universiteit van Warschau een speciale Korczak-conferentie gehouden.

Onze voorzitter, Arie de Bruin, zal de IKA-vergadering bijwonen en tevens een workshop verzorgen tijdens de conferentie.

Meer informatie te vinden op: [UNESCO-KORCZAK summer-school](#)

Kanamori-conferentie in Ede

Op 18 september vindt de landelijke Kanamori-conferentie plaats. Ben je leraar in het po, vo, mbo of hbo? Schrijf je dan in. Leraar worden is één, maar leraar blijven, is misschien nog wel een grotere uitdaging. Persoonlijke ontwikkeling staat op dit congres centraal met daarbij de onderwijsvisie van de Japanse onderwijslegende Kanamori als lichtend voorbeeld.

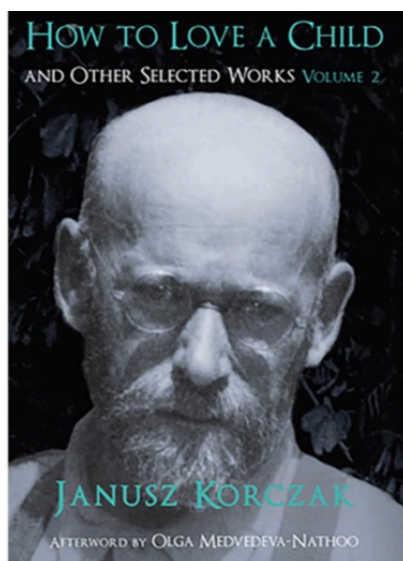
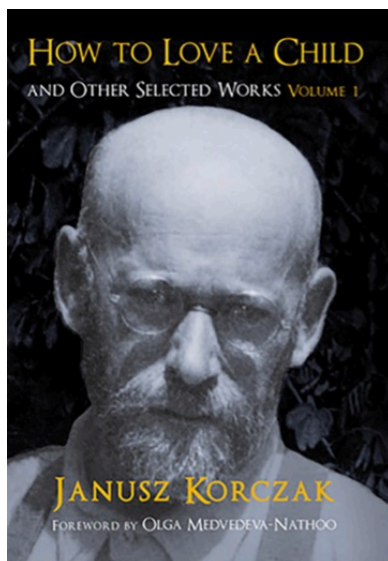
Schrijf je nu in via hbouwmans@hbsocialdesign.nl

Voor meer informatie:

[Kanamori-3-0-conferentie](#)

Kijk op de website van onze Korczak-collega's in Canada: januszkorzak.ca

De volgende boeken zijn daar gratis te downloaden:

Dear Friends,

The Janusz Korczak Association of Canada would like to let you know about the launch of our new, redesigned website, januszkorczak.ca

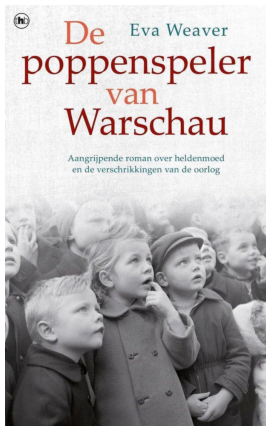
We are happy to announce three new books available online at no charge. These are the two volumes of *How to Love a Child: Selected Works of Janusz Korczak and Pani Stefa* and the *Orphans* by Magdalena Kicińska. The association purchased the online publication rights from the Valentine Mitchell Publishers. All three books are still available for purchase in the printed form from the publisher or other online sources.

Kind regards

Jerry Nussbaum (president Janusz Korczak Association Canada)

Boekentips

1. De poppenspeler van Warschau. Auteur: Eva Weaver ISBN 9789044360967

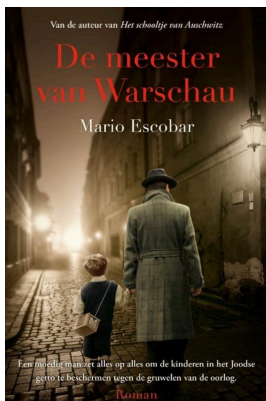

Dit is het boek waarop het theaterstuk, dat op onze Korczakdag op 9 november wordt uitgevoerd, is gebaseerd.

Mika, een veertienjarige Joodse jongen, woont in het ghetto van Warschau. Wanneer zijn grootvader op straat wordt doodgeschoten, erft Mika diens jas en ontdekt hij in de vele geheime zakken een aantal handpoppen. Zo wordt Mika poppenspeler en komt ook in aanraking met Janusz Korczak. Hij vermaakt de kinderen in het ghetto en geeft voorstellingen in het weeshuis, maar wordt ook gedwongen voor de Duitse troepen op te treden. Tot op een dag het hele ghetto wordt ontruimd... de pop leeft verder...

Een aangrijpend mooi boek

2. De meester van Warschau, Auteur: Mario Escobar. ISBN97 89029 734257

Dit boek vertelt het aangrijpende, op waarheid gebaseerde verhaal over Janusz Korczak tijdens de oorlog. Een moedig man die alles op alles zet om de kinderen in het Joodse getto te beschermen en ervoor hen te zorgen dat er ergens nog menselijke plek voor hen zou zijn.

Eerder schreef Mario Escobar de bestseller *Het schoolje van Auschwitz*.

Website-tips:

* [Defence for children.nl](https://www.defenceforchildren.nl)

* <https://www.defenceforchildren.nl/wat-doen-we/dossiers/inclusief-onderwijs/>

Op de website van Defence for Children is veel informatie te vinden over inclusief onderwijs. Er zijn handige stappenplannen te downloaden wanneer je als school met dit thema aan slag wil.

* <https://tweemonds.nl/inspiraties/videos/>

Tussen alle video's op deze website vind je ook een prachtige inleiding over Janusz Korczak en de actualiteit van zijn pedagogiek voor onderwijs en opvoeding in onze tijd: "Janusz Korczak en de drie rechten van het kind". Spreker: Ellen Emoinds.

* <https://nivoz.nl/nl/over-nivoz>

Bij het NIVOZ vind je vele inspirerende artikelen, bijdragen van bevoegen onderwijzers, actuele activiteiten, opleidingen, Pedagogisch tact, trainingen etc. Er zijn ook diverse artikelen over de pedagogiek van Korczak te vinden.

Agenda

- 3 t/m 9 aug.: Nash Dom kamp in Middelbeers
- 16 aug.: medewerking startdag Kroevendonk Roosendaal
- 17 - 22 sept.: UNESCO Korczak summerschool in Warschau
- 18 sept.: Kanamori-conferentie in Ede
- 21 sept.: IKA-vergadering Warschau
- 26 sept.: Medewerking Onderwijscafé Lectoraat Pedagogiek Fontys Eindhoven
- 27 sept.: Trainingsdag De Vrolijkheid Amsterdam
- 9 okt.: medewerking studiedag Chr. Onderwijs Sliedrecht/Papendrecht
- 24 - 28 okt.: Korczak Studiereis naar Warschau
- 9 nov.: Korczakdag in Onderwijsmuseum Dordrecht
- 21 nov.: gastcollege Pabo Inholland Haarlem

Dit bulletin wordt met de grootste zorg samengesteld. Met vragen of opmerkingen kunt u terecht bij de redactie: info@korczak.nl. Aan de informatie in dit Bulletin kunnen geen rechten worden ontleend. Copyright (c) 2024 Janusz Korczak Stichting; eindredactie: Arie de Bruin.

Bijlage 1 (Be)oordeel niet

“Wat een mens het moeilijkst verdraagt, is te worden beoordeeld. Vandaar de gehechtheid aan de moeder, of aan de verblinde geliefde, vandaar ook de liefde voor dieren” (Albert Camus)

En dan te bedenken dat wij kinderen vrijwel dagelijks onder het juk van de beoordeling plaatsen met cijfers en toetsen! Kinderen bevinden zich regelmatig in de ‘voorwaardelijke fase van liefde en respect’, zoals Korczak zegt: als je goed je best doet en een positieve beoordeling krijgt, dan houden we van je, dan brengen we respect voor je op. In plaats van de vanzelfsprekendheid van het recht op respect, de onvoorwaardelijkheid van liefde en van het recht om te zijn wie je bent, maken wij deze rechten afhankelijk van onze beoordeling. Weliswaar zeggen we dat we het werk of het gedrag van een kind beoordelen en niet het kind zelf, maar voor veel kinderen zal dat zo niet voelen. Wie krijgt het meeste respect in de klas wanneer de toetsscores bekend worden gemaakt? Welke juf en meester brengt als vanzelf respect op voor jouw inzet en jouw persoon, als je iedere keer weer tot de laagst scorende leerlingen behoort? En hoe tonen zij dan dat respect?

Wat een mens het moeilijkst verdraagt, is te worden beoordeeld... en dan bedoelt Camus waarschijnlijk ‘kritisch negatief’ te worden beoordeeld? Want wie wil er niet goed beoordeeld worden, of zelfs ‘cum laude’?

Of gaat het misschien over het oordelen zelf?

Jezus zegt in zijn Bergrede: “Oordeel niet, opdat je niet zelf geoordeeld zult worden”.

Daarbij gaat het om ethische of morele oordelen. Hij bedoelde wellicht dat je heel voorzichtig moet zijn met het oordelen over een ander, omdat elk oordeel ook een spiegel voor jezelf is. Zelf schuwde hij een scherp oordeel niet wanneer hij het ‘kwaad’ wilde aanspreken, terwijl hij de dader van datzelfde kwaad tegelijkertijd opriep om met zelfreflectie tot inkeer te komen.

Maar nu terug naar het beoordelen op school en op andere momenten in de opvoeding. Natuurlijk wil elk kind weten of het goed is wat hij gedaan heeft, of het klopt, of anderen dit ook goed vinden. Het is niet verkeerd om het werk van kinderen te beoordelen, maar het is nog beter om kinderen te leren hun werk zelf te beoordelen, of samen tot een oordeel over het werk te komen. Kinderen willen ook resultaat van hun werk, zij willen ontwikkelen en groeien in kennis en vaardigheid.

De huidige cijfer- en toetscultuur werkt echter voor een groot aantal kinderen averechts. Voor sommigen werkt het juist demotiverend, zij krijgen een hekel aan school, zij verliezen hun zelfvertrouwen, haken af... en worden thuiszitter.

Dit kan toch nooit de bedoeling zijn.

Korczak vroeg zich honderd jaar geleden al af, ‘waarom een instituut, dat in het leven werd geroepen om kinderen groot te brengen en te vormen, kinderen die van nature met lachen, met goedheid en vreugde begiftigd zijn... waarom zo’n instituut na verloop van tijd, gedurende de uitoefening van die eervolle opdracht, kindonvriendelijk, onmenselijk en soms zelf angstaanjagend wordt. Eigenlijk onderwijst de school datgene, wat met het leven niets van doen heeft....’ (Korczak, Die Schule des Lebens, 1906). Weliswaar is de school in

die honderd jaar ogenschijnlijk heel wat kindvriendelijker geworden, maar het voortdurende beoordelen (en soms veroordelen) is eerder toe- dan afgenomen.

Wat betekent een onvoldoende voor een kind? Korczak schrijft: *'Zo een onvoldoende op maandag lijkt op een grote lastige vlieg of een inktvlek op een vloeiblad. Als een vlieg zoemt die onvoldoende voortdurend rond, dringt zichzelf bij iedere gedachte, bij iedere gelegenheid op, of als een inktvlek op het vloeiblad, vervliegt die onvoldoende, wordt groter en groeit de hele week verder'*.

Zou het ooit mogelijk zijn: een school zonder cijfers, zonder beoordelingen?

In zijn experimentele school, die Korczak gedurende twee jaar in het weeshuis Nash Dom had, deed hij het als volgt:

Er werden geen cijfers gegeven, maar wel punten. Voor (al of niet zelf opgelegde) taken die werden afgerond kreeg je punten: een halve bladzijde in een schrift -netjes en mooi opgeschreven- leverde 1 punt op, rekensommen, ook een halve bladzijde, een mooie tekening, een knutselwerkje, het aanleren van een lied of een stuk op een muziekinstrument, verfraaiing van het klaslokaal, het meebrengen van bloemen, hulp aan zwakkere medescholieren, het doornemen van een nieuw stuk lezen. Twee punten voor: de verdubbeling van bovengenoemde opdrachten en taken. Drie punten: het aanleren van een langer gedicht, een monoloog, en voor het uitvoeren van zware arbeid.

Feitelijk werd je beloond voor je inzet en je had die beoordeling voor een groot deel in eigen hand. Als er een opgedragen of vrijwillige klus niet was gedaan, kreeg je daar geen punten voor.

Wekelijks werd de lijst met behaalde punten besproken en bepaalden kinderen zelf of ze er nog een schepje bovenop wilden doen. Vanzelfsprekend ontstond er soms een competitie. Vaak was er ook sprake van 'geheime' concurrentie: men leerde een gedicht, maar dan zo, dat niemand het merkte.

Natuurlijk zaten aan die werkwijze ook de nodige haken en ogen, maar het zou goed zijn als wij ook op zoek gaan naar alternatieven in ons onderwijs om het beoordelen terug te dringen of op z'n minst anders in te zetten, omdat we beseffen dat *'Wat een mens het moeilijkst verdraagt, is te worden beoordeeld!'*

arie de bruin

Bijlage 2 De schoenpoetser

“Hoe stel je je Korczak voor als hij in het weeshuis aan het werk is?

Gekleed in een grijze stofjas die hij bijna nooit uitdeed, was geen enkel werk te min voor hem. Meestal was hij omringd door kinderen, ging met hen om of speelde met hen. In het weeshuis was er voor hem geen onderscheid in belangrijke of onbelangrijke dingen. Alles was voor hem belangrijk. Bijvoorbeeld het schoenpoetsen.

Hij voerde deze activiteit persoonlijk uit en wilde deze niet zomaar aan een van de andere begeleiders overdragen. Hij leerde de kleintjes, hoe je je schoenen met zo min mogelijk crème moest poetsen. Dat was voor hem belangrijk. Als elk kind, zo betoogde hij, teveel crème op de borstel smeert, verspillen we zomaar dagelijks 4-5 blikjes schoen crème.

En als we langer dan 5 minuten bezig zijn om alles uit te smeren, verliezen we al die tijd die gebruikt kan worden voor werk, ontspanning of een wandeling.

Ik herinner me nog het volgende voorval: Korczak zat op een krukje in een hoek schoenen te poetsen met kinderen om hem heen; hij viel nauwelijks op. Er kwam een deftige dame met een jongetje de zaal binnen en ze vroeg mij naar dokter Korczak. Ze gaf mij een visitekaartje en ik bracht dat naar Korczak. De dame zei tegen mij op een bestraffende toon: “Je moet mijn kaartje persoonlijk aan Korczak overhandigen!”

Ze wilde en kon niet geloven dat die schoenpoetser die daar op een klein krukje zat de directeur en beroemde dokter Korczak was. Nog groter was haar verbazing toen de dokter zijn werk onderbrak, van zijn krukje opstond, naar haar toeliep met een besmeerde borstel in zijn hand, en zich aan haar voorstelde....

(Zalmen Wassertzug)

UIT: Janusz Korczak, in der Erinnerung der Zeitgenosse, Gütersloh 1999, pag. 252)

Zalmen Wassertzug was een z.g. Praktikant in het weeshuis van Korczak. Dat waren meestal studenten die als stagiaire in het weeshuis werkten met als vergoeding kost en inwoning.

Bijlage 3: Vergeten?

Wellicht zijn we het een beetje vergeten door de drukte aan het eind van het schooljaar, door onze voetbalsuccessen, onze vakantieperikelen of ons nieuwe kabinet....

Vermist

Er zijn naar schatting 21.000 kinderen vermist in Gaza. Velen zitten vast onder het puin, zijn begraven in ongemarkeerde graven of zijn door de chaos hun families verloren.

Het is bijna onmogelijk om onder de huidige omstandigheden in Gaza informatie te verzamelen en te verifiëren, maar er wordt aangenomen dat ten minste 17.000 kinderen zonder begeleiding zijn en dat ongeveer 4.000 kinderen onder het puin liggen. Daarnaast is er ook nog een onbekend aantal kinderen die in massagraven zijn begraven.

Kinderbeschermers in Gaza

Onze kinderbeschermingsteams (Save the Children) waarschuwen dat er dringende actie nodig is om alleen-reizende kinderen te beschermen. Het is op dit moment heel moeilijk om actie te ondernemen vanwege de verslechterende veiligheidssituatie.

“Elke dag vinden we meer onbegeleide kinderen en elke dag wordt het moeilijker om hen te ondersteunen,” vertelt een van onze collega’s in Gaza. “We werken via partners om alleen-reizende kinderen te identificeren en hun families te vinden, maar er zijn geen veilige voorzieningen voor hen – er is geen veilige plek in Gaza. Bovendien is het moeilijk om hen te herenigen met familieleden als die families steeds moeten vluchten vanwege het aanhoudende geweld.” (foto: UNICEF)

Hongersnood

96% van de bevolking in Gaza heeft te maken met acute voedseltekorten. Van hen worden meer dan 495.000 mensen (22%), waaronder kinderen, bedreigd met hongersnood door een extreem gebrek aan voedsel. Dat blijkt uit cijfers van IPC.

Het rapport onthult dat zonder beëindiging van de vijandelijkheden en onmiddellijke verbetering van de toegang tot hulp, alle kinderen in Gaza het risico lopen op hongersnood.

(Bron: Save the Children)

Je kunt Save the Children steunen: [donatie-voor-kinderen](#)

Lees ook wat je kunt doen op: [stop het geweld](#)